

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/2 évre 6 ft., 1/4 évre 3 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft., 1/2 évre 7 ft., 1/4 évre 3 ft. 50 kr., 1 óra 1 ft. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 16 kr., minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az 1896. évi költségelirányzat.

Arad, szeptember 30.

A jövő év költségelirányzatát ma egy kimerítő expozé kíséretében a ház elé terjesztette Lukács pénzügyminiszter, s a ki elfogulatlanul s megfelelő szakértelemmel futja át a tételek hosszú sorát, a legszigorubb kritika mellett sem mondhatja, hogy annak egybeállítása reális alapokra ne volna feltetve, s végeredményében megnyugtató képet ne nyújtana államháztartásunk állandóságának s normális fejlődésének.

A rendes bevételek és kiadások között 25,3 millió felesleg mutatkozik. Ebből a feleslegről a közösgyi kiadások rendkívüli szükséglete 6 milliót emészt meg, a többi 19 millió forint beruházásokra fordítatik. Az ezen felül maradt 77 ezer forint fölösleg itt már igen természetes, hogy tekintetbe nem jöhet, hanem igen is számíthatni azon tényleges fölöslegre, melyet 1890. óta a zárszámadások feltüntetnek, s mely 20 és 40 millió között váltakozik. Az 1894 év államháztartásának zárszámadásai szintén tetemes felesleggel csukódtak, s miután a jövő évi budget az előző évekével egészen azonos alapokon nyugszik, semmi okunk sincs azt feltételeznünk, hogy hasonló eredményekkel ne járhatna ennek is gyakorlati megvalósítása.

Az államháztartás fejlődését jelzi azon körülmény, hogy ugy a rendes bevételek, mint a rendes kiadások 16,5 millióval haladják meg a tavalyi elirányzatnak ezen tételeit, ami a budget keretének közel 4 százalékos túllépését jelenti.

Ha még most megjegyezzük, hogy a kiadások többletét az egyes tárczák nagyobb dotációján kívül nagyrészt az állami üzemek fentartásának fejlesztő iránya idézte elő, akkor rövidke vázlatban megvontuk a párhuzamot, mely a betervezett költségelirányzat és az előző között van, egyben kellő értékére redukáltuk a fekete had vészjósító károkozásának jelentőségét, mely nem átalotta a magyar állam hitelét mindenféle légből kapott válsághírekkel világszerte diszkreditálni, csak hogy a kormánynak is árthasson. Ha ebben a törekvésben ilyen uton itt-ott el is tudta érné célját, mégis a ma betervezett költségelirányzat még azon naiv emberek időleges aggályait is megszünteti, akik a hazugságban dolgozó erkölcstelen ellenzék roszhízemű hiteszteléseinek felültek.

A költségelirányzat tervezetét a következőkben adjuk:

Lukács László pénzügyminiszter által a képviselőházban ma betervezett jövő évi költségvetés a következő mérleget tünteti fel:

A zárjelbe tett számok az 1895. évi költségvetés adatait mutatják.

Rendes kiadások 437,366.347 ft (+10,293.639

frint), átmeneti kiadások 9,372.219 forint (— 11,390.347 ft), beruházások 19,620.371 ft, (— 474.824 ft), rendkívüli közösgyi kiadás 6,628.307 (+ 30.705 ft), összesen 472,987.244 ft, (+ 4,459.183 ft).

Rendes bevételek 462,644.100 ft, (+16,529.069 ft), átmeneti bevételek 10,420,298 forint, (— 12,014.928 ft), összesen 473,064.398 ft, (+ 4,514.141 ft), összes kiadás 472,987.244 ft, (+ 4,459.183 ft), összes bevétel 473,064.398 ft, (+ 4,514.141 ft), fölösleg 77.154 ft, (+ 54.958 ft).

A rendes kezelés mérlege a következő:

Rendes kiadás 437,366.347 ft, rendes bevétel 462,644.100 ft, fölösleg 25,277.753 ft.

E költségvetésnek főbb eredményeit és a pénzügyminiszter expozéjának fontosabb részeit a következőkben közölhetjük:

A) Az állami rendes kiadások 437,366.347 ft-tal vannak előirányozva, vagyis az 1895. évre törvényhozásilag megállapított 421,072.698 ft-rhoz viszonyítva 16,293.649 ft-nyi emelkedést mutatnak. A rendes kiadásoknak 16,293,649 ft-tal történt emelése ulságosnak nem tekinthető, ha figyelembe véteik az, hogy ugyanezen kiadások az 1894. évről 18,5-re több mint 26 millió ft-nyi emelkedést mutatott.

A főbb eltérések szorítkozva a jelen elirányzatban 1.) 801,067 ft-tal emelkedik a magyar korona országainak hozzájárulása a rendes közösgyi szükségletekhez a delegációk szentesített határozatának megfelelőleg. A közösgyi kiadások többletéből — hozzászámítva a rendkívüli közösgyi kiadások 30,705 ft-nyi többletét is — a magyar korona országaira tulajdonképen 1,305.102 ft esnek, ami csak is azért irányozható elő a fentebb kimutatott kisebb összeggel, mert a különbözet a határvám bevételekből nyer fedezetet.

2., 210,628 ft-tal magasabb összegben irányoztatnak elő a nyugdíjak,

3. 2,037,752 ft-tal emelkedik az állami adósságok szükséglete, ami egyrészt annak tulajdonitandó, hogy az 1895. évi III. t. cz. alapján kiadandó mintegy 3 millió ft-nyi póttizedkárpotlásokból az 1896. évben valószínűleg kifizetésre kerülő rész fedezésére 1,500,000 ft irányoztatott elő, másrészt pedig annak, hogy az 1895. évi XVI. törv. cz. alapján kibocsajtott Vaskapu szabályozási kölcsön kamataira és tőke törlesztésére 724,950 ft-nyi új kiadás vétetett fel, mely utóbbi összeg azonban a fölvetett kölcsönből megtérül.

4. 323,899 ft-tal nagyobb összegben irányoztatik elő Horvát Szlavonországok beligazgatási szükséglete.

5. 36,535 ft-nyi többlettel vétetett föl a közigazgatási bíróságok személyi és dologi kiadásoknak szükséglete oly czélból, hogy a szükséges kiadások rendelkezésre álljanak az esetre, ha a közigazgatási bíróságok intézménye, az 1895. év folyamán életbe léptetettnek.

6. 25,640 ft-tal emeltetett a miniszterelnökség és

7. 11,480 ft-tal az O Felsőgeszermélye körüli minisztérium szükséglete.

8. 1,295,420 ft-tal magasabban van előirányozva a belügyi tárcza szükséglete a miből

a) 15,000 ft esik a vármegyék közigazgatási árva és gyámhatóságai kiadásaira.

b) 602,389 ft-tal emelkednek az anyakönyvi kiadások, mert a dologi kiadásoknak az 1895. évi költségvetés 4 óra előirányzott összegei helyett az 1896. évre az egész évi szükséglet volt beállítandó.

c) 81,549 ft-tal emeltetnek a közösgyi szükséggyi kiadások.

d) 442,634 ft-tal növekszenek a közbiztonsági kiadások,

e) 11,800 ft-tal emelkednek az általános közigazgatási kiadások, különösen a távirati költségek növekedése folytán.

9. Egészben véve 1,780,770 ft-tal emelkednek a pénzügyi tárcza rendes kiadásai, a miből a kisebb változásoktól eltekintve

a) 57,714 ft a központi kiadásokra esik,

b) 76,499 ft-tal növekszik a pénzügyigazgatóságok szükséglete azért, mert azon elv folyományaképen, hogy a pénzügyi adminisztráció az általános adminisztrációval egyesítessék, s lehetőleg minden megye székhelyén pénzügyigazgatóság állíttassék fel, gondoskodni kellett a folyó évben felállított makói igazgatóság egész évi szükségletének s egy más, az 1896. év folyamán felállítandó pénzügyigazgatóság költségeinek részbeni fedezéséről,

c) 61,595 ft-tal emelkednek az adóhivatalok költségei,

d) 67,992 ft-tal növekszenek a pénzügyőrségi kiadások,

e) 17,784 ft-tal emelkednek a határvám kezelési költségei a pénzügyőrség részére beszerzendő gőzbecse költségeinek előirányzása folytán.

g) 16,600 ft-tal nagyobb összeggel irányoztatik elő az ut-hid- és révvám (Horvát Szlavoniában) kiadása, mert egyes hidak gyökere helyreállítás igényelnek.

h) 836,846 ft-tal növekszenek a dohányjövédék kiadásai.

i) 75,661 ft-tal növekszenek a fémhányászat, 155,612 ft-tal a fémkohászat és 129,393 ft-tal a pénzverés és fémbevéltás kiadásai melyek mint tisztán üzemi természetűek a fokozódó munka körnek megfelelnek s megfelelő nagyobb bevételekkel ellensúlyozva vannak,

k) ugyancsak a nagyobb bevételnek megfelelőleg s főképen a Vajda-Hunyadon felállított IV. nagy olvasztó üzembe helyezése folytán 362,022 ft-tal emeltetnek a vasművek üzemi kiadásai,

l) 73,123 ft-tal nagyobb összeggel szerepelnek a bpesti állami hidak kiadásai a jövő évben megnyitandó fővámteri hid egy negyed évi szükségletének elő irányzása s a meglévő hidaknál felmerülő helyreállítási munkálatok költségeinek fölvétele folytán,

m) végül 16,230 ft-tal emelkednek a különféle kiadások, a mi a magyarországi államjavak után a kincstárt terhelő patronatusi kiadások növekedésének a folyományai.

A pénzügyi tárcza egyes czimeinél kisebb kiadások is mutatkoznak, jelesen:

a) 71,200 ft-tal apadnak a fogyasztási és italadók kiadásai,

b) 30,634 ft-tal csökkennek a sójövédék s ezzel kapcsolatban 30,296 ft-tal a sóbányászat kiadásai,

c) 17,791 ft-tal apadnak az állami jószágigazgatóságok kiadásai a jószágigazgatóságok számának apadása következtében,

d) 13,230 ft-tal csökken az állami jószágok kiadásai állaguk apadása folytán.

e) 10,214 ft-tal az állami épületek

kiadásai az építkezési kölcsönök utáni kamatláb leszállítása következtében, és végre f) 44.213 frttal volt apasztható a szilvölgyi kőszénbánya kiadása.

10. A kereskedelmi tárca összes többszükséglete 7,442,225 frtot tesz.

Ebből a kisebb változásoktól eltekintve:

a) 131.689 frttal emelkedett a közutak szükséglete, mert egyes törvényhatósági utvonalak szükségszerű államosítása folytán az állami közutak hossza 204,917 kilométerrel növekedvén, nagyobb fentartási költségek igényelteknek,

b) 41.670 frttal több vétetik fel az ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi célokra s jelesül az ipari és kereskedelmi oktatás előmozdítására,

c) 830.900 frttal emelkednek a posta, távírda és távbeszélő költségei, mely többszükséglet főképen a folyton emelkedő forgalomnak a következtében,

d) 99.900 frttal emelkedtek a postatakarék pénztárnak átfutó jellegű kiadásai, ami egyébként ezen intézet rendszeres fejlődésének következménye,

e) 34.616 frttal növekedik a tengeri hajózás szükséglete,

f) 3.865,200 frttal emelkedik az állami vasutak kiadása, ami részben a vonalszaporulat folytán, részben a szolgálati viszonyok könnyebbítése érdekében szükséges személyszaporítások költségeire, túlnyomó részében pedig a forgalom fejlődésével járó fokozottabb fentartási, pótlási és kezelési kiadásokra esik s a nagyobb összegben előirányzott bevételek által ellensúlyoztatik,

g) 1,047,910 frttal emelkedik az állami vasutak gépgyárának és 1.253,485 forinttal a diósgyőri vas- és acélgyárának kiadása,

h) 49,979 frttal növekesznek a statisztikai hivatalnak megfelelő bevételi többlettel ellensúlyozott kiadásai.

i) végül új kiadásként szerepel a szabadalmi hivatal és szabadalmi tanács személyi járandóságaira és dologi kiadásaira fölvett 132,153 frtnyi összeg.

Ellenben 61,621 frttal apad a kereskedelmiügyi miniszterium központi igazgatásának szükséglete, mert a posta és távírda igazgatással, valamint a találmányokkal összefüggő kiadások, a posta távírda és távbeszélő, illetve a szabadalmi hivatal címére tétettek át.

11. Összesen 274,777 frttal növekesznek a földmívelési tárca rendes kiadásai, a mely többletből a kisebb tételektől eltekintve,

a) 41,937 frt esik az állami erdőkre és 5000 frt az erdő felügyelőségekre,

b) új kiadásként jelentkezik az erdőri szakiskolák költségeire fölvett 50,205 frtnyi összeg,

c) 141,297 frttal emelkednek a gazdasági tanintézetek és a gazdasági ismeretek terjesztésének kiadásai,

d) 37,739 frttal emeltek a folyóvíz mérnöki hivatalok szükséglete,

e) 15,435 frttal emeltek a kultúr mérnöki hivatalok szükséglete, részben a műszaki személyzet szaporítása, részben pedig a dologi kiadásoknak a szükséghez mért emelkedése folytán.

Ellenben 61,163 frttal csökken a vízimunkálatok szükséglete, mert az összes hazai folyókra kiterjedő egységes szabályozási terv alapján minden egyes folyónál nagyobb-szerű szabályozási munkák toganatosítottván a fentartási költségek egyelőre apaszthatók lesznek.

12. Egészben 1,348,006 frttal emelkednek a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak rendes kiadásai, a mi e tárca körébe tartozó összes intézet fejlesztésére s az elvállalt kötelezettségek beváltására vezethető vissza. Jelesül a jelentékenyebb többleteket főlemelve:

a) 68,261 frttal növekednek a felsőbb tanintézetek szükségletei részint a tan-székek fokozatos szaporítása, részint az elméleti s gyakorlati oktatás nagyobb szükségletei folytán s végre részben a báró Eötvös József collegium részére adardó 20000 frt általány elő irányozása következtében.

b) 92,652 frttal emelkednek a gymnasiumok és 21,997 frttal a reáliskolák szükségletei, részben egyese—eddig községek illetve a tanulmányalpból fenntartott-gymnasiumok tervbe vett államosítása folytán s rész-

ben az utóbbi években felállított gymnasiumok osztályainak megnyitása továbbá egyes tanintézeteknél a tanulók szaporodása folytán szükségessé váló párhuzamos osztályok felállításai következtében.

c) 100,600 frttal több vétetik fel a felekezeti, törvényhatósági és köz-ségiközépiszólak segélyezésére legnagyobb részben oly okzából, hogy az eddig elvállalt kötelezettségeken alapuló szükségletek kielégítést nyerjenek csekélyebb részben továbbá azért, hogy egyes, nyomasztó anyagi viszonyokkal küzdő iskola fenntartók terhei könnyíttessenek, s az állami érdekeket képviselő iskolák fejlesztése lehetővé tétessenek.

d) A legjelentékenyebb többlet a népnevelésnél mutatkozik, 738,776 frt a miből az elemi felső nép és polgári iskolák szükségletére 601,899 frt esik.

E többlet a költségvetés realitása érdekében egy részt azért vált szükségessé, hogy az előirányzat megfeleljen az eddigi intézkedéseken alapuló szükségletnek, de másrészt azért is, hogy a millenniumra kilátásba vett 400 népiszola az 1896/7-tanévre teljes számban felállíthatassék s végre, hogy a már eddig felállított iskoláknál szükséges felsőbb, illetve parallel osztályok szintén meg nyitathassanak.

e) 19,928 frtnyi többlet mutatkozik a helyi és gyenge elműek intézetének szükségleténél,

f) 50,000 frttal emelkednek az egyházi okzokra fordítandó kiadások, miután a különböző egyházak lelkeszi illetményeinek egy bizonyos minimumra lehető kiegészítése, a tett számítások szerint, az eddig fölvett 100,000 frtnyi hiteltől teljes fedezetet nem lelne,

g) végre 129,744 frttal emelkedik az állami tanintézetek építésére felvett kölcsönök törlesztésének szükséglete azon építkezések folytán, a melyekre már eddigelő kötelezettség vállaltatott.

13. Az igazságügyi tárca rendes kiadásai 3420514 frttal emelkednek, a miből eltekintve a büntetéspénzek országos alapjának átfutó tételként szereplő 30,000 frtnyi többletétől — 228,450 frt a törvényszékek és járásbíróságokra, 33,239 frt pedig az országos fegyintézetek címére esik. Az előbbi főképen abban leli magyarázatát, hogy az 1895. évi személyszaporítások fedezete, mely ezen évnek csak egy részére irányoztatott elő, most már az egész évre vétetett számításba, továbbá, hogy a feiszaporodott kezelési teendők pontos ellátása okzójából a kezelő személyzet mellözhetlenül szaporítandó volt az utóbbi kiadási többlet pedig a Budapesten emelt gyűjtő fogház két havi szükségletének előirányzásából ered.

14. A honvédelmi tárca rendes kiadásai 397,549 frttal növekesznek s a honvédség fokozatos fejlesztésére igényelteknek.

B) Az átmeneti kiadások és beruházások 28,992,590 frttal vagyis az 1895. évre törvényhozásilag engedélyezett 40,857,761 frtnál 11,865,171 frttal kisebb összegben irányoztatnak elő; tekintettel azonban arra, hogy a valuta rendezéssel kapcsolatos arany és nikel pénzítés már befejeztetvén, a jövő évben csak a bronzpénzek veretéséhez szükséges anyag beszerzéséhez s a forgalomból kihelyezendő váltópénzek bevonásával járó kiadások fognak felmerülni s ennek folytán a pénzügyi tárca átmeneti kiadásainál 11,957,506 frtnyi apadás áll elő, az átmeneti kiadások és beruházások előirányzata tulajdonképen 92,336 frtnyi emelkedést mutat.

Jelentékenyebb többlet mutatkozik:

1. A miniszterelnökségnél 553,000 frttal, egyrészt azért mert millenniumi emlékek létesítésére és millenniumi ünnep költségeire összesen 228,000 frt irányoztatott elő, másrészt pedig azért, mert az 1848/49-iki honvédek segélyezésére eddig a honvédelmi tárcánál felvett 400,000 frtnyi javadalom, miután az ezzel egybekötött teendők a miniszterelnökség körébe utaltattak, ezen fejézetre tétetett át.

Miután azonban ezekkel szemben egy nagyobb kiadási tétel esik, mint netto emelkedés marad a fent jelzett 553,000 frt.

b) 23,094 frttal növekszik a belügyi tárca átmeneti kiadásai és beruházásai, daczára a csendőrség 1895. évi szaporításával járó első felszerelési költségeknél mutatkozó 134,154 frtnyi csökkenésnek s egyes kisebb tételek elmaradásának, azért, mert új kiadások gyanánt

szerepelnek, az 1896. évi országos kiállítás területén felállítandó rendőrkapitányság és rendőr őrcsapatok első felszerelésének 30,557 frtnyi továbbá ugyancsak az 1896-iki orsz kiállítás alkalmával a m. kir. operaháznak és a budapesti nemzeti színháznak 174,159 frtnyi rendkívüli költségei.

c) A pénzügyi tárca átmeneti kiadásai — eltekintve a pénzverési kiadásoktól — 171,298 forintnyi emelkedést mutatnak, a minek oka abban rejlik, hogy itt vétetik fel a Budapesten alkalmazott alsóbb rendű, nős tisztviselők részére az országos kiállítás évében előreláthatólag bekövetkezendő drágasági viszonyokra való tekintettel, fizetésük 10 százalékaig terjedhető segélyezésekre 120,000 frt, továbbá, mert új kiadásként petroleum mély furásokra előlegképen 50,000 frt irányoztatik elő. Ellenben ugyanezen tárca beruházásai 340,956 forinttal csökkennek, egyes nagyobb mérvű építkezések befejezése következtében, d) 9 millió 521,000 frttal növekesznek a kereskedelmi tárca átmeneti kiadásai, főkép azért, mert az 1895. évi XXXIV-ik törv. cz. alapján tengeri hajók építésének segélyezésére 50,000 forint, továbbá az 1894. évi XXXVI. t. cz. alapján a magyar folyam és tengerhajózási részvénytársaság segélyezésére 400,000 frtnyi új kiadások irányoztatnak elő; ellenben 292 ezer 499 frttal apadnak e tárca beruházási kiadásai, mert a folyó és tóhajózási okzokra eddig fölvett 300,000 forintnyi kiadás elhagyható volt.

Az államvasutak beruházási szükséglete az eddigi 7,426,550 frttal változatlanul irányoztatott elő, ámbár az államvasutak forgalmának fokozatos fejlődése, a hálózat növekedése s a személy és áru díjszabási reformok életbeléptetése következtében e czimen a szükséglet előreláthatólag jelentékenyen emelkedni fog, s az államvasutaknál már elkerülhetlenül szükséges kiegészítési munkálatok és új létesítményekre, nemkülönben a forgalmi eszközök pótlására és szaporítására az eddigi kereteket túlhaladó költségek fognak igényelteni. — Hogy mindezek daczára az 1895. évre törvényhozásilag engedélyezett összegek változatlanul fentartattak, ez azon okból történt, mert ily nagymérvű beruházásoknak huzamosabb időn át az állam rendes jövedelmeiből való fedezése az államháztartás egyensúlyának veszélyeztetése nélkül nem lehetséges s ez okból más módon hitelművelet útján lesz azokról gondoskodva.

e) 152,500 frttal emelkednek a földmívelési tárca átmeneti kiadásai, mely többlet legnagyobb része csak látszólagos, a mennyiben a duna-bogdányi és visegrádi kincstári kőbányáknak állami kezelésbe történő átvétele folytán az üzemi kiadások fedezésére fölvett 137,000 frtnyi összeg átfutó jellegű tételt képez és megfelelő átmeneti bevétellel ellensúlyoztatik. — Ugyanezen tárca beruházási kiadásai szintén 308,479 frtnyi többletet mutatnak, ami annak tulajdonítandó, hogy vízi munkálatokra az időközben már a törvényhozás elő terjesztett törvényjavaslat értelmében az összes folyókra kiterjedő egységes szabályozási tervnek megfelelőleg az eddigi 2,680,000 frt. helyett 3 millió forint irányoztatott elő.

f) Ellenben 100,291 frttal csökkennek a vallás és közoktatásügyi tárca átmeneti kiadásai és beruházásai egyes nagyobb építkezések befejezése folytán,

g) Végre 873,534 frttal apadnak a honvédelmi tárca átmeneti kiadásai, főkép azon okból mert az országos honvédségélyző egy-let rendelkezésére eddig e tárcánál engedélyezett 400,000 frtnyi hitel, mint már előbb említettett, a miniszterelnökséghez tétetett át, továbbá mert a hátralékos ujoanczok kiképzésére 1895. évben fölvett 600,000 frtnyi kiadás a jövő évre már nem fog igényelteni.

C) A rendes bevételek 462,644,100 frttal, vagyis az 1895. évre törvényhozásilag megállapított 446,115,031 frt-hoz viszonyítva 16,529,069 frttal magasabb összegben vétettek föl. A jelentékenyebb eltérések a következők:

1. 790,569 frttal növekesznek az állami adósságok bevételei,

2. 5,210,044 frttal emelkednek a pénzügyi tárca rendes bevételei.

3. A kereskedelmi tárca rendes bevételei 10,282,692 frttal magasabban irányoztatnak elő,

4. 98,694 frttal növekednek a földmivelésügyi tárca rendes bevételei, a mi majdnem kizárólag az állami erdők üzemi bevételeire esik.

5. 1651837 frttal emelkednek a vallás és közoktatási tárca rendes bevételei, a mi leginkább az egyetemi alapvagyonának nagyobb jövedelmezőségéből továbbá az egyes tanintézetek tandíj jövedelmeinek és egyéb bevételeinek emelkedéséből származik.

6. 35,506 frttal emelkednek az igazságügyi tárca rendes bevételei, a minek túlnyomó része vagyis 30,000 frt a büntetéspénzek országos alapjának átfutó jellegű bevételi többletére esik.

7. Ellenben 38,137 frttal apadnak a külügyi tárca rendes bevételei a közegészségügyi bevételek csökkenése folytán, továbbá 15,635 frttal a honvédelmi tárca bevételei, a haszonvehetlen cikkek eladási árából befolyó csekélyebb jövedelem miatt.

D) Az átmeneti bevételek 10 millió 123,298 frttal előirányozva 12 014,928 frtnyi apadást mutatnak. Jelentékenyebb változás fordul elő a pénzügyi tárczánál, ahol a pénzügyesből eredő bevétel a már ismertetett adatokból 12 048,125 frttal apad, továbbá a vallás- és közoktatásügyi tárczánál, ahol a tanítói nyugdíjalapból egyes tanintézetek építésére fölvetett kölcsönöknek kitett álladéka 657 ezer 894 frtnyi csökkenést idéz elő. Ellenben új bevételek gyanánt szerepelnek Budapest fő- és székváros hozzájárulása a Szent-István szobor költségeihez 30,000 frttal, a színművészeti múzeum anyagának gyarapítására, regale kártalanítási kötvények értékesítéséből a kiadásnak megfelelőleg előirányozott 572,436 frttal, s ugyancsak a megfelelő kiadás ellensúlyozására a duna-bogdányi és visegrádi kőbányák jövedelme fejében előirányozott 137,000 frt.

Osszevonva a fentebb ismertetett főbb eltérések eredményeit, a költségvetés mérlege akként alakul, hogy:

437.366,347 frt rendes kiadással szemben

462.644,100 frt rendes bevétel áll, vagyis a rendes kezelésnél 25.277,753 frt fölösleg mutatkozik.

Ellenben az átmeneti kiadások és beruházásoknál, a rendkívüli közügyi kiadást is számba véve

35.620,897 frtnyi kiadással

10.420,298 frtnyi átmeneti bevétel áll szemben, vagyis

25.200,599 frtnyi hiány mutatkozik.

Együtt véve a rendes és rendkívüli kezelést

472.987,244 frtnyi összes kiadással

473.064,398 frtnyi összes bevétel áll szemben

vagyis végeredményében

77.154 frtnyi fölösleg mutatkozik.

BELFÖLD.

Az országgyűlési szabadelvű párt vasárnap este tartotta a nyári szünet után első értekezletét. Báró Podmaniczky Frigyes elnök megnyitván az értekezletet, üdvözölte a párttagok egybegyűlt tagjait s meleg szavakban emlékezett meg a párt volt alelnökének b. H. u. sz. á. r. Károlynak elhunytáról.

Ezután tárgyalás alá került a főrendiháznak a vallás szabad gyakorlatát szabályozó törvényjavaslatra vonatkozó izenete. Bessenyei és Veszter előadók röviden ismertetvén a képviselőház közoktatásügyi és igazságügyi bizottságának ezen izenetre vonatkozó javaslatait Wlassics miniszter kijelentette, hogy a kormány álláspontja teljesen megegyezik a bizottságokéval. Az értekezlet vita nélkül hozzájárult a bizottságok javaslatához s Pap Géza előadó felszólalása után ugyancsak a nevezett két bizottság előterjesztéséhez képest hozzájárult az izrae-

lita vallásról szóló törvényjavaslatnak főrendiházi szövegezéséhez.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Főispánváltás. A király gróf Degeföld Lajos Nógrád vármegye főispánját ezen állásától, hű és buzgó szolgálatai elismerése mellett, saját kérelmére felmentette s helyébe Rudnay Béla Hont vármegye, valamint Selmecz és Bélabánya város főispánját ideiglenes minőségben Nógrád vármegye főispánjává nevezte ki.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 30.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Schóber Ernő, Ilyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, miniszterelnök, Lukács László, Fejérváry Géza, Dániel Ernő, Erdély Sándor, Wlassics Gyula, Perczel Dezső, Festetics Andor és Josipovich Géza miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Bölenyi Ödön előadó bejelenti az állandó igazoló bizottság jelentését az új választásokról. Tudomásul vették.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök betejeszti a szárszámadásokat és a vaskapuról szóló jelentéseket.

Kiadták a szárszámadási bizottságnak.

Az expozé.

Lukács László pénzügyminiszter ezután betejesztette a költségvetést, amelynek adatait lapunk élén ismertetjük.

Ezután bejelenti, hogy közelebről megkezdik a tárgyalásokat a valutarendezés, a bankkérdésre és az adóreformra vonatkozólag. (Helyeslés.) Első sorban a valutában a bankjegy bevonás áll küszöbön és ekkor az ezüst kurrans is valószínűleg szóba jön. (Helyeslés.)

A bank egyezményre nézve már folynak tárgyalások, de a kormány váltás folytán a tárgyalások fönakadtak. Közelebről azonban az elejtett fonalat ismét fölveszik és befejezik a tárgyalást. A vám- és kereskedelmi szerződés és a quotának a kérdésében a kormány nem fog késni az előterjesztésekkel. A megindítandó tárgyalások üdvös és kielégítő eredménye csak ugy várható, ha mind a két fél igazságos és őszinte álláspontot foglal el, de egyben ha a közvélemény is elutasít magától minden ilyen intencziót, mely a másik félnek jogos igényei ellen tör. (Zajos helyeslés jobb felől. Ellenmondás balfelől.) Ellenkező körülmények között az eredmény csak hátrányára volna mindkét félnek s csak folytonos surrodások forrásává válnék. (Zajos helyeslés jobb felől.)

Rekapitulálva a mondottakat joggal konstatálhatja, hogy az imént betejesztett költségvetés reális és hogy annak realizálását kétségbevonni nem lehet. A realitásnak előnye az is, hogy a polgárok külön megterhelése nélkül értük el, ami szintén lényeges dolog. (Helyeslés jobb felől.)

Az államháztartás ellensúlyát illetőleg megnyugtathatja az országot: olyan alapokon van az fölépitve, hogy a jövőre sem kell miatta aggodni. (Zajos hosszantartó éljenzés jobb felől. A minisztert számosan üdvözlök.)

Öt perc szünet után következett a vallás szabadságról és a zsidó vallásról szóló javaslatok tárgyalása.

Bessenyei Ferencz és Veszter Imre előadók a javaslatot elfogadásra ajánlották változtatlanul, úgy amint azokat a képviselőház megállapította.

Budapest, szeptember 30. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sűrűn gyözi:

Wlassics Gyula röviden elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Szapáry Gyula, Kovács Albert fenn tartják pártjuk régi álláspontját. Helfy Ignác elfogadja a javaslatot.

Vajay: Remélem a király a szentelen javaslatokat nem szentesíti.

Elnök Vajait rendreutasítja.

Vajay: nem mondta szentelen csak szentelen azaz, hogy nem szent. (Derült-ség.) A javaslatokat megszávaták.

Tisza Kálmán választói közt.

Nagyvárad, szeptember 29.

Kevés külső dísz és pompa közt, de az önkéntelenül megnyilatkozó szeretetnek annál közvetlenebb melegével fogadta Nagyvárad országgyűlési képviselőjét, a választói körébe érkező Tisza Kálmánt. A pályaudvaron már d. u. öt órakor gyülekezett a város és megye értelmiségének színe-java.

Pontban fél hétkor robogott be a pályaudvarba azon ugynevezett alföldi vonat, a melyen Tisza Kálmán érkezett Gesztről. A nagy közönség, amely időközben valósággal zsúfolásig töltötte meg az egész nagy perront, zúgó éljenzéssel fogadta a kocsiából kilépő képviselőt, kit Sal polgármester üdvözölt.

Tisza Kálmán ezután hosszú kocsisor élén a városba hajtattott, az utcákon mindenütt nagyszámban egybegyűlt közönség lelkes éljenzése mellett. Egyideig a kaszinóban tartózkodott, majd fél 8 órakor a Fekete sas szállodába ment át, melynek nagytermében választói és a megyei intelligencia képviselőjük tiszteletére társas vacsorára egybegyűltek.

A vacsorán elsőnek Hlatky pártelnök emelt szót, lelkes szavakban éltetve a szabadelvűség egyik oszlopát Tisza Kálmánt (Perczekig tartó zajos éljenzés), ki iránt Nagyvárad soha el nem halványuló, osztatlan szeretettel viseltetik.

Ezután általános feszült figyelem közt Tisza Kálmán a következő beszédet tartotta:

Tisztelt uraim! Mint mindig, midőn Nagyváradon megjelenek, most is köszönetet kell mondanom, köszönetet azon a szívélyességen is tulmenő fogadtatásért, amelyben részesültem akkor, midőn minden politikai célzat nélkül, mint e város egyszerű polgára jelentem meg. Fogadják ezért köszönetemet. Sajnálom, hogy önöknek alkalmatlanságot okoztam, (Zajos ellenmondások), de ennek dacára engedjék meg, hogy bevalljam, miszerint lelkemnek ez jól esett. (Éljenzés.)

Most mindenekelőtt egy politikai — lám, megint a számra jött a politika — (Derült-ség.) igen egy politikai ügytelenséget fogok elkövetni, mert attól félek megbántom az újságokat, némelyiket kétszer is, másokat csak egyszer (Halljuk! Halljuk!) mert én is olvastam több újságban, hogy azért jöttem ide, hogy Nagyváradtól és je kerületől elbucsuzzam. (Derült-ség.) Sajnálom, hogy megszomorítottam e hír terjesztőit — én erről mit sem tudok. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.) A másik, amivel többeket fogok megbántani, hogy kénytelen vagyok alaptalannak nyilvánítani azt a hírt, mintha én beszámoló voltam talán politikai beszédet készülnék tartani.

Reményem — tisztelt uraim — önök nem veszik rossz néven, ha ezt nem teszem, higgyék el nekem, ismerem és tudom kötelességemet és kedves kötelességemnek fogom tartani, hogy azt meg is tegyem annak idejében, és ha Isten életemnek kedvez, nem sok idő múlva meg is fogom tenni, de most azt hiszem, az idő nem volna helyesen választva, s kérem azért ne nehezeltessenek. De egy dologról mégis kénytelen vagyok szólni, az egyház politikai kérdésekről (Halljuk! Halljuk!) — nem lényegükről fogok szólni, hanem arról, hogy más-

ként fogom föl a helyzetet ma, amidőn azoknak legnagyobb része már törvényre vált és nemsokára életbe lép; én azt tartom, hogy mint szabad országnak fiai tartozunk mindannyian, minden utógondolat és keserűség nélkül, nézni és tudni, hogy addig, míg valami csak javaslat, épen úgy küzdenek ellene azok, akik pártolják; — a küzdelem lezajlott, annak alkotmányos formája módja szerint; most már hazafias kötelesség egyfelől elfelejteni, hogy az ellentáborba ki állt (Igaz, ugyan), másfelől kezet fogni a törvény érvényesítésére. (Élénk helyeslés) és kezet fogni arra, hogy az ily fontos kérdések által természetesen fölzogott és fölkorbácolt érzelmek mentől előbb megnyugodjanak, ismét egyetértve tudjuk szolgáltatni azt, amit csak a törvénytisztelet és a kedélyek megnyugtására vezető igyekezet által lehet szolgáltatni: a mi édes magyar hazánkat (Hosszantartó lelkes éljenzés.) Így fogom én föl, tisztelt uraim, a jelenben a kötelességet és nem tagadom, hogy amennyire mindig hibáztattam, ha a küzdelem hevében is némelyek azokat, akik a javaslat ellen küzdöttek, néha nagyon is éles, talán nem is mindig illendő fegyverekkel támadták, másrészt talán még jobban fognam kárhözvontatni azokat, akik ma, amidőn a törvény már megvan, az ellen bátorokodnának föllállni és a népkedély megnyugtatót akarnak akadályozni (élénk helyeslés); nem szabad ezt tenni uraim benn, de még kevésbé szabad a külföld segélyét hívni saját hazánk ellen. (Zajos helyeslés.) Ez, uraim, az én egyszerű nézetem ezen dologra nézve. (Jó lezke Zichy urnak. A szerk.)

Remélem, hogy ezen nézetet, ha nem is mindenki, de miután Magyarország népének nagy többsége, óriási többsége, kevés kivétellel jó hazafiakból áll, ezen nagy óriási többség ezt a nézetet támogatni és pártolni fogja (Igaz, ugyan), mert itt nem pártnézetről, itt hazafiai kötelességről van szó. (Zajos helyeslés és éljenzés.) Azt mondtam talán, nem említek mást, még is érintek még egyet (halljuk, halljuk) egész röviden. Szólok erről is, hiszen mikor utoljára volt szerencsem beszélni, erre nézve is nyilatkoztam, nevezetesen a nemzetiségi kérdésről. (Halljuk, halljuk.) Akkor is kifejtettem nézetemet, hogy államnak, kormánynak, társadalomnak egyformán kötelessége minden magyarjaink honpolgár irányában a méltányosság és előzenyesség, a törvényes jogoknak tisztelése.

Most is ezt mondom s talán az újabb események remélni is engedik, «talán», mondom, hogy az újabb tényeknek ez irányban nem mi ránk magyar fajra, de amazokra jó hatása lesz, ha az lesz, azt hiszem rajtunk nem fog mulni, hogy minden félreértés és keserűség elenyésztesse, de midőn kifejezést adok ennek, másrészt megvallom, szükségesnek, okvetlenül szükségesnek tartom azt is mindig minden percben készen kell lenni arra, hogy azokkal, akik az ellen izgatnak, azokkal szemben éreztesse a legszigorubbán a magyar állam hatalmát. (Hosszantartó, zajos éljenzés, tetszés és taps.) Ezen két eszme az: egyfelől a törvénytisztelet, itt is az előzenyesség mások iránt; de másfelől az erős akarat és az annak háta megett álló erő az a nagy hatalom, amely által ezen kérdés, ha nem szűnik is meg, de veszélyességét — ha ugyan azzal bírt valaha, amit én sohasem ismertem el — végképen elveszti.

És most uraim, bocsássanak meg, ha hosszabban és részletesebben nem szólok és engedjék meg, hogy emeljem poharamat arra, hogy úgy, amint azt nem régen az első magyar ember hangoztatta: e hazának minden fia faj és felekezeti-különbség nélkül egyformán, egyforma lelkesedéssel tartsa meg a hűséget a királyhoz (Lelkes éljenzés), a tiszteletet a törvények iránt (Eljenzés) és lángoló szeretetet a magyar hazáért, a magyar nemzet iránt. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.) És mivel tudom, hogy ez itt e város kebelében mindig úgy volt, ma is úgy van és mindig úgy lesz: emelem poharamat Nagyvárad városáért és annak lakóiért. (Perczekig tartó zajos éljenzés és taps.)

Tisza beszéde után a hangulat rendkívül emelkedett; szellemes tosztokat mondtak: dr. Várady Zsigmond, ki Csákyt, Szilágyit Wekerlét és élükön Tiszát éltette. Dr. Friedländer a haza boldogságára, dr. Csatáry Lajos a 48-as honvédek generálisára, Tiszára

emelte poharát, kinek ép oly nemes a szíve, mint amilyen nagy államférfiu, Sal polgármester fölemlítette, hogy Berlinben jártakor az ottani polgármester elragadtatással beszélt Tiszáról, kinek nagyrészt köszönhető a német-osztrák szövetség. Beöthy Algernon Tisza Istvánra emelte poharát. Hoványi Géza Tiszánét, a legjobb anyát éltette. A kormány tagjaira mondott áldomást élénk éljenzéssel fogadták.

Tisza 10 óra után a vasúthoz indult, hová igen számosan kikisérték.

Az állami anyakönyvvezetés.

— A legészükségesebb tudnivalók. —

A mai nap nagy forduló a magyar nemzet történetében. Új rend lép életbe az egyéni és családélet alapvető momentumára nézve. Ma kezdik ugyanis meg funkciójukat az egész országban az állami anyakönyvvezetők, kik egyuttal a polgári házasságnak is megkötői.

Az alábbi cikkben az új rend minden körülményével megismerkedik az olvasó s nem marad tanácstalan az első pillanattól fogva.

I. Születés.

A golya október elsején kis babát hoz egy fiatal házaspárnak. Az első 8 nap alatt az újszülöttet megkeresztelhetik, mivel a polgári anyakönyvvezetőnél való bejelentéseknek a születéstől számított egy hét alatt kell megtörténni. Ha tehát a kis baba október 1-én érkezett: legkésőbb október 8-ig be kell őt jelenteni.

Ki tegye meg a bejelentést?

Természetesen a papa. A mamától különben sem lehet kívánni, hogy 8 napon belül a szobából kimozduljon.

Ha az apa távo van, akkor a szülésnél közreműködött bábara kerül a sor. Tudnunk kell azonban, hogy a babának az a bejelentése, melyet az apa helyett teljesít, különbözik attól a kötelességtől, amelyet már egy 1882. évi belügyminiszteri rendelet rá ró, hogy t. i. minden születést, amelynél segédkezett, 24 óra alatt, írásban vagy szóval be kell jelentenie az anyakönyvvezetőnél. Ez jövőre is kötelessége lesz s e szerint a bába esetleg kétszer fog bejelentést tenni. Először saját hivatásából kitolyólag, azután mint az apa helyettese.

A bába azonban szintén csak emberfia, a kit valamely körülmény akadályozhat. Ez esetben a szülésnél segédkezett orvos lép helyébe; ha pedig ezt sem lehet megkapni: akkor mindazok kötelezve a bejelentésre, akik a születésnél jelen voltak, végső esetben pedig az, kinek lakásában a születés történt.

Mind e személyeket csak egymás után terheli a bejelentés kötelessége. Vigyázzunk tehát, hogy a sorrendet megtartsuk. — Annyit azonban megengedhet magának a bejelentésre kötelezett, hogy maga helyett megbízottat küld az anyakönyvvezetőhöz. De ezt azán kellő utasítással lássa el, mert különben bejelentését visszautasítják.

Ha már most ezt is tudjuk: még egy harmadik kérdéssel kell tisztába jönnünk.

Miként és mit kell bejelenteni?

A törvény világosan megmondja, hogy a bejelentést élő szóval kell teljesíteni. Írásbeli bejelentést csak valamely hivataltól vagy hivatalos közegetől s a törvényben különösen kiemelt esetekben tartozik elfogadni az anyakönyvvezető; így pl. midőn a születés közkházban vagy más közintézetben történt.

A bejelentésre kötelezett fél tehát, vagy megbízottja a kellő időben személyesen megjelenik az anyakönyvvezetőnél s mindenekelőtt személyazonosságát igazolja. Mit tegyen azonban a végből?

Ha az anyakönyvvezető ismeri: minden nehézség el van hárítva; ha azonban nem ismeri: ekkor keresnie kell oly egyént, a ki őt ismeri s a kit viszont ismer az anyakönyvvezető is. Amde ily egyént nem sikerül mindig találni.

Ez esetben a bejelentő valamely okmány fölmutatásával bizonyítja be személyazonosságát. Ily okmányok, az anyakönyvi rendelet felsorolása szerint: a munkakönyv, cselédkönyv, iparigazolvány, adókönyv, kinevezési okmány,

katonai és népfölkelési igazolvány, katonai elbocsájtólevél, kórházi elbocsátás, egyetemi lezkekönyv, iskolai bizonyítvány, anyakönyvi kivonat stb.

Ha már most kilétedet ekként igazoltad: megtörténhetik a születésre vonatkozó bejelentés. Ehhez azonban tudni kell mindazt, a mit az anyakönyvvezető bemondásod alapján az anyakönyvbe bejegyezni óhajt. A bejegyzés tárgyai ezek:

1-szor, az anyára s a törvényes atyára vonatkozó adatok mindig, a törvénytelen apára vonatkozók pedig akkor, ha az illető a gyermeket a bejegyzéskor magának elismeri, vagy közokiratban korábban elismeri;

2-szor, a gyermek neve (fiu vagy leány);

3-szor, a gyermek utóneve, mit legelőszerezűbben a keresztelési bizonyítvány felmutatásával lehet igazolni, — ha t. i. a keresztelés már megtörtént; míg ellenkező esetben az anyakönyvvezető záros határidőt tűz ki a félnek, mely alatt gyermekét megkereszteltetni s utónevét bejelenteni köteles;

4-szer, a vallás bejegyzése, mire nézve a szülők közt gyermekeik vallására nézve netalán kötött egyezés, ilyenek nem létében pedig a szülők vallása szolgál alapul, Az utóbbi akként, hogy vegyes házasság esetében a fiu apja, a leány anyja vallására jegyzendő be.

A főnemesi rang, pl. báró, gróf, mindig, a nemesi előnév pedig a fél kívánatára szintén bejegyzendő. A csecsemő tehát már mint báró vagy gróf, vagy előnévvel bíró nemes jut az anyakönyvbe.

Hogy a születés idejét is pontosan be kell jelenteni: önként értődik.

A bejelentést nyomban követi a bejegyzés, melyet az anyakönyvvezető a fél előtt felolvass s általa aláírat. Azután maga is aláírja.

Kivétel esetei.

A golya néha oly mamának is hoz kis babát, a kinek nincs slegtöbbnyire nem is volt férje. Az ily szerencsétlen, u. n. törvénytelen gyermek bejelentésére első sorban az anyá köteles, ha erre egy héten belül képes; utána pedig azok következnek, a kiket a törvény más esetekben is fokozatosan kötelez a bejelentésre. A bejelentés határideje itt is a születéstől számított 7 nap.

A talált gyermeket a községi eljárásságnál kell bejelenteni és pedig azonnal, vagy a legközelebbi napon. Az anyakönyvvezetőnek szóval vagy írásban a községi eljáráság ad értesítést.

A halva szülöttek vagy szülés közben elhaltak a legközelebbi hétköznapon jelentendők be. Ha tehát a születés szombatra esik: akkor csak hétfőn kell a bejelentést megtenni. A bejelentés kötelessége ugyanazokat terheli, a kik erre az élő gyermekek születésénél kötelesek.

A mulasztás következményei.

A kit a törvény bejelentésre kötelez: az ne legyen késedelmes, mert a kellemetlen következmények nyomában utólik.

Hogy jön azonban rá a közhatalóság a késedelemre? Rájön az által, hogy a születésnél segédkezett bába 24 óra alatt megteszi a bejelentést, s az anyakönyvvezető ettől számított 7 napig nyilvántartja az esetet. Ha már most ez alatt senki sem jelentkezik: meg alapítja a mulasztást, s erről két irányban megteszi jelentését.

Egyik jelentése az anyakönyvi felügyelőnek szól, a másik pedig már nem is jelentés, hanem följelentés, melyet az anyakönyvvezető a kihágás felett írelni hivatott kir. járásbíróshoz intéz.

Az anyakönyvi felügyelő most mérsékelt pénzbírsággal való figyelmeztetés mellett rövid záros határidőn belül való bejelentésre kötelezi a mulasztót. Ha intézkedésének fogantatja nincs, a pénzbírságot behajtja s egyuttal nagyobb pénzbírsággal való fenyegetés mellett megint felszólítja az illetőt a bejelentés megtételére. Ezt az eljárást mindaddig folytatja, míg a bejelentés meg nem történik.

Hasonló eljárás folyik akkor, ha az anyakönyvvezető az utónév bejegyzésére záros határidőt tűz ki, s ez eredménytelenül telik le. Ekkor is értesíti az anyakönyvfelügyelőt a mulasztásról s ez pénzbírságokkal való fenyegetéssel szorítja az illetőt kötelessége teljesítésére.

Ez alatt a kihágás miatt tett följelentés folytán szintén megindul az eljárás, melynek eredménye az lehet, hogy a kir. járásbíró a mulasztót 600 koronáig terjedhető s behajtat-

lanság esetére megfelelő elzárásra átváltoztatható pénzbüntetésre itéli. E büntetés nem alkalmazható, ha a bejelentés nem ugyan az arra legközelebb kötelezett részéről, de mégis keüő időben történt.

II. Házasságkötés.

Völegény jár a házhoz. Már minden rendben van csak a házasság hivatalos megkötését kell előkészíteni.

Ha különböző vallásnak a jegyesek: ugy szóba jöhetne köztük az is, hogy minő vallásban neveljék születendő gyermekeiket. Jó izlésű és művelt jegyesekről azonban nem tehetjük föl, hogy est maguk közt tárgyalják.

Már pedig ez kizárólag az ő dolguk s nem a szülőké.

Ne beszéljünk tehát a születendő gyermekekről holott a házasság még meg sincs kötve. Lássuk inkább, hogy mit kell e czéüből tenni. Első lépés —

A kihirdetés.

Kinek van erre hatósága? Csak az oiy anyakönyvvezetőnek, akit a belügyminiszter házasságkötési joggal is felruházott. A most kinevezett anyakönyvvezetők legnagyobb része ilyen. Tehát a kihirdetés iránt csaknem valamennyihez lehet fordulni.

De melyik legyen a sok közül? Az, a kinek kerületében a házasulók laknak. Am ezek nem mindig laknak egy községben s egy anyakönyvi kerületben, e mellett pedig állandó lakásuk lehet, vagyis csak ideiglenesen tartózkodnak a kérdéses helyen. E különbségekhez képest a következőket kell tudnunk:

1-ször: ha a jegyesek három hónap óta laknak ugyanazon helyen: a kihirdetést csak itt kell teljesíteni, ha azonban utolsó rendes lakhelyükön még sem laknak három hónap óta: megelőző rendes lakóhelyükön is ki kell őket hirdetni;

2-szor: rendes lakóhely hiányában a kihirdetést ott kell teljesíteni, ahol tartózkodnak — s ha tartózkodásuk három hónapot meg nem halad: utolsó tartózkodási helyükön is, hol három hónapig voltak; ha pedig ilyen hely nincs: a kihirdetést a házasulók születési vagy községi illetősége helyén is teljesíteni kell.

3-szor: ha a jegyeseknek különböző vagy több rendes lakóhelyük van: a kihirdetést az előző pontokban tett megkülönböztetések szerint, mindegyik lakóhelyen teljesíteni kell.

Megtörténhetik tehát, hogy a házasulókat több anyakönyvvezető fogja kihirdetni. Melyikhez forduljanak már most ezek közül? Világos, hogy ahhoz, a kinek kerületében éppen laknak; ha pedig a völegény és menyasszony különböző helyen laknának: a két illetékes anyakönyvvezető közül szabadon választhatnak. Es azután megkeresi a többit a még szükséges kihirdetések eszközlése iránt.

Ha már most ekként kiválasztottuk az illetékes anyakönyvvezetőt: tudnunk kell, hogy ki jelentkezzék ennél a kihirdetés végett s miféle okmányokkal legyen az illető fölszerelve.

A kihirdetést kérhetik a házasulók személyesen, vagy kérheti törvényes képviselőjük (szülő, gyám, gondnok), avagy e czéüra külön meghatalmazottjuk.

Ha már az esküvő napját is megállapították: ugy ezt megelőzőleg legalább három héttel kell a kihirdetést kérni, mert ennyi időre az így legsimább lefolyása mellett is szükség van. A kihirdetés módja ugyanis az, hogy a házasulók neve a kihirdetési táblán legalább 14 napig ki van téve, mely időbe a kifüggesztésnek s a hirdetés bevételenek napját nem számítják be. Es tehát már 16 nap. Amde ettől számítva még három napnak kell eltelni a házasságkötésig.

Még hosszabb időt kell számítani akkor, ha a házasulókat különböző helyeken hirdetik; mert ebben az esetben a fölkért anyakönyvvezető előbb megkeresi a többi anyakönyvvezetőket, ezután pedig bevárja azok jelentését arról, hogy a 14 napi kihirdetés megtörtént.

A kihirdetés iránt való jelentkezéssel tehát ily esetben sietni kell, ha gyorsan czéü akarunk érni. A jelentkezőnek azonban gondoskodnia kell arról, hogy az anyakönyvvezetőnek a szükséges adatokat kezére szolgáltatassa.

Elsőször személyazonosságát kell igazolnia, s mi ugy történik meg, mint a születés bejelentésénél. Ezenkívül szükséges tudnia az

anyakönyvvezetőnek: a házasulók családi és utónevét, szülők nevét, osaládi állapotukat (nőtlen, hajadon, özvegy vagy elvált), állásukat (foglalkozás), korukat, vallásukat, születési- és lakóhelyüket.

Ezek igazolására a születési és községi bizonyítvány s egyéb okmányok pl. munkakönyv stb. szolgálnak. Az anyakönyvvezető azonban elengedheti az okmányok felmutatását, ha személyesen ismeri a feleket és viszonyukat.

Kivételesen más körülményeket is igazolni kell az anyakönyvvezető előtt így pl., ha a házasulók valamelyike koránál fogva csak törvényes képviselője vagy a gyámhatóság jóváhagyása mellett köthet házasságot: e jóváhagyást rendszerint okirattal kell bizonyítani, kivéve ha a törvényes képviselő személyesen megjelenik az anyakönyvvezető előtt.

Minden kihirdetésről jegyzőkönyvet vesznek fel s csak ha ez rendben van: ekkor történhetik a kihirdetés. Fölmentést a kihirdetés alól a törvényhatóság első tisztviselője s a belügyminiszter adhat. Október elsejétől október 19-ig csak fölmentés mellett lehet házasságot kötni.

Ugy a kihirdetés, mint fölmentés érvénye egy évig tart. Ha ez az idő eltelt a nélkül, hogy a felek megkötötték a házasságot: a kihirdetést ismételni, illetőleg az ez alól való fölmentést újra ki kell eszközölni.

Ez természetesen ritkább dolog. Mert a kihirdetést, vagy az ezt helyettesítő fölmentést rendszerint követi a házasság megkötése.

A házasság megkötése.

Erre hatósága van nemcsak a házassági ügyekben eljáró anyakönyvvezetőnek, hanem a törvényhatóság első tisztviselőjének, a főszolgabírónak s a rendezett tanácsú város polgármesterének is.

Kihez fordulhatnak tehát a kihirdetett jegyesek a házasság megkötése végett?

Szabály az, hogy a házasságkötésnél az anyakönyvvezető csak saját kerületében, más polgári tisztviselő pedig csak saját hivatalos hatáskörének területén működhetik közre. Illetékes pedig ezek közül az, a kinek kerületében a házasulóknak vagy ezek egyikének rendes lakóhelye, vagy ennek hiányában tartózkodó helye van. Az illetékes anyakönyvvezető azonban, ha a felek kívánják, egy másikat is felhatalmazhat a házasság megkötésére.

Mint hogy a polgári tisztviselő szabályként csak akkor működhetik közre a házasságkötésnél, ha a kihirdetés megtörtént, vagy alóla fölmentést adtak: ennél fogva oiy esetben, midőn a házasságkötésnél nem a kihirdetést eszközölő anyakönyvvezető működik közre, az erről szóló bizonyítványt is fel kell mutatni. Ezenkívül itt nincs szükség más okmányra, mert a kihirdetési eljárás már előzőleg tisztába hozta a felek viszonyait.

Szükség van azonban két tanura kikkel a házasulók a polgári tisztviselő előtt megjelennek. Ezek együttes jelenlétében mondja el mindegyik fel, hogy egymással házasságot kötnek; mire a polgári tisztviselő a házasulókat a törvény értelmében háas társaknak nyilvánítja.

A többi most már az illető polgári tisztviselő dolga. Ha ez maga az anyakönyvvezető, ugy a házasság megkötését azonnal bejegyzí az anyakönyvbe; ha azonban más polgári tisztviselő: jegyzőkönyvet vesz föl a házasságkötésről, ezt bejegyzés végett hivatalosan átteszi az anyakönyvvezetőhöz.

A házasság megkötése rendszerint az illető polgári tisztviselő hivatalos helyiségében megy végbe; fontos okból azonban más helyen is, pl. a házasulók lakásán, szabad a polgári tisztviselőnek e cselekménynél közreműködni.

Az a házasság, melynél az itt felsorolt előfeltételek bármelyike hiányzik, érvénytelen és semmis.

III. Haláleset.

A legboldogabb családba is beköszönt néha a nagy kaszás. Az első, a ki utána beteszi lábát: a halottkém. Ez megállapítja a halál okát s bejelenti az esetet az anyakönyvvezetőnek.

Az anyakönyvvezető most már várja a kötelezettek további jelentését, a minék a legközelebbi hétköznapon kell megtörténni. Vasárnap a bejelentés köteleossége szünetel, ünnepnapokon azonban nem.

A bejelentésre fokozatosan kötelesek: a családfő, a családtagok, az, a kinek lakásán a halálozás történt, s a háztulajdonos, ha a házban lakik. Látjuk, hogy a törvény itt is minden eshetőségre gondolt.

A míg a sorozatban előbb megnevezett teljesítheti a bejelentést: addig az utána következők nem terhelik e polgári köteleosság.

Az anyakönyvi bejegyzés megtörténte után a halottvizsgálati bizonyítványra záradékot vezet az anyakönyvvezető, melyel a bejegyzést igazolja. A záradékkal és pecséttel ekként ellátott halottvizsgálati bizonyítványt ezután visszaadja a bejelentőnek, ki azt az eltemetés kieszközítésénél fölhasználja. Halottvizsgálati bizonyítvány hiányában külön tanúsítványt ad a bejegyzésről az anyakönyvvezető.

A haláleset bejelentése és bejegyzése előtt rendszerint nem szabad a halottat eltemettetni. Kivételesen engedélyt adhat erre a községi előljáróság, erről azonban haladéktalanul értesítenie kell az anyakönyvvezetőt. A mennyiben ez nem történt meg: az anyakönyvvezető jelentést tesz a fölügyelő hatóságnak s az utólagos bejegyzést csak ennek engedélye alapján teljesíti.

A talált holttestről, melynek személyazonosságát megállapítani nem lehet, a községi előljáróság ad értesítést az anyakönyvvezetőnek.

IV. Kihágások.

A fennebbiekben körvonalozott polgári köteleosságok teljesítését nemcsak megköveteli a törvény, hanem büntetéssel sújtja azt, a ki azokat szándékosan vagy gondatlanságból elmulasztja.

A születés bejelentésének elmulasztását és következményeit már fennebb érintettük. E helyen rövidre összefoglalt képét adjuk azoknak a kihágásoknak, melyeket a köteles bejelentés elmulasztása miatt az anyakönyvi törvény 80. és 82. §-ai megállapítanak.

Ezek szerint kihágást követ el s 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

a) a ki a gyermek születését az illetékes anyakönyvvezetőnél egy hét alatt, ha pedig a gyermek halva született, vagy szülés közben elhalt: a legközelebbi hétköznapon be nem jelenti;

b) a ki a talált újonstúlt gyermekről a községi előljáróságnál azonnal, de legkésőbb a következő napon jelentést nem tesz;

c) a ki a gyermek utónevét az anyakönyvvezetőnél pótlólag két hónap alatt. —

d) s a ki a halálesetet a halotti anyakönyvvezetőjénél a legközelebbi hétköznapon be nem jelenti;

e) a ki bejelentésre kötelezve lévén, tudva valólan bejelentést tesz, — a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámításúvá (pl. családi állás elleni büntetés) nem válik.

A c) pont magyarázata az, hogy a mennyiben a gyermek utóneve a bejelentéskor még nem volt megállapítva: azt az A. T. 42. §-a szerint a szülő, illetőleg a gyám pótlólag két hónap alatt köteles bejelenteni; a mi csak az által válik lehetővé, ha a gyermek ozalatt megkereszteltetik.

Az anyakönyvi törvény 83. §-a szerint kihágást követ el még az, a ki más családi és utónevét visel, mint a mely születési anyakönyvébe be van jegyezve, kivéve az irói és művészi álnevet. E kihágás büntetése 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

A házassági törvény is tartalmaz büntető határozatokat, de ezek a házasságnál közreműködő polgári tisztviselőre s arra a lelkeszre vonatkoznak, a ki a feleket megesketti, mielőtt a polgári tisztviselő előtt a házasságot megkötötték.

A házasuló feleket csupán a 124. §-a illeti, mely szerint vétséget követ el az, a ki a törvényben megszabott akadály vagy érvénytelenségi ok ellenére tudva köt házasságot.

A közjegyzői kamara jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

Az aradi kir. közjegyzői kamara 20-ik évi jubiláris közgyűlése folyó évi szeptember hó 29-ik napján tartatott meg Aradon a törvényeszk üléstermében. A közgyűlés kezdetét vette d. e. 11 órakor.

Jelen voltak; Bonts Döme kir. tanácsos, aradi kir. közjegyző, kamarai elnök,

Horváth Károly orosházi kir. közjegyző kamarai titkár, Kirileszku Gyula kisenői kir. közjegyző, rendes tag, Dr. Téri Odön gy. fehervári kir. közjegyző, póttag, Ozmazta Gyula b. csabai, Kratochvill Gyula békési, Török Árpád világosi, Krip József pécskai, Molnár Imre nagybuttyini Folyvich Sándor nagyenyedi Cirlea Mihály abrudbányai, Dr. Nánássy László balászfalvai, Kornay Károly aradi, Sári Szabó Péter szászvárosi, Dr. Matisz Dezső körösbányai kir. közjegyző.

Megjelent a közgyűlésen Ottrubay Károly kir. törvényszéki elnök és Szathmáry Gyula Arad megye alispánja és nagyobb számú hallgatóság.

Bonts Döme a jubiláris gyűlésen a következő beszédet mondta.

Üdvözlöm Önöket tisztelt kartársaim, kamaráknak mai 20-ik évi közgyűlésén. És ezt annál nagyobb örömmel és meglepődéssel teszem, mert így nagy számban való megjelenésük kétségen kívül igazolja t. kartársaimnak kir. közjegyzői intézményünk iránt táplált érdeklődését és az intézmény fejlődésére és tekintélyének emelésére irányzott buzgó törekvéseinket. Fogadják ezért őszinte köszönetemet.

A közgyűlést ezennel megnyitom.

Mielőtt azonban napirendre térnénk, nem mulaszthatom el a mai alkalmat, a midőn a kir. közjegyzői intézmény életének és kamaránk 1875. évi szeptember hó 11-én ugyanezen teremben történt megalakulásának 20-ik évét betöltötte, hogy az intézménynek, kamaráknak és a hozzá tartozó kir. közjegyzőségeknek eddigi életére némi visszapillantást tegyek.

Kamaránk megalakulásakor bizonyítván, nagy időnek teltett az immár lefolyt husz év. Husz esztendő elég jelentékeny idő is az ember életében. A férfi korban 20 év rendszerint döntőleg szokott határozni az ember sorsa fölött. Egy országos intézmény életében azonban 20 év csekély idő, de valamely intézmény első 20 éve elég jelentékeny idő ahhoz, hogy annak életképességét megállapítani, s hogy annak megszilárdulásához alapos reményeket fűzni lehessen.

A közjegyzői intézmény életképessége a lefolyt idő alatt teljesen igazolást nyert. az már többé kétségbe nem vonható. Az intézmény megismosodásához és teljes megszilárdulásához szintén alapos a remény, mert habár több felől voltak és részben még ma is vannak az intézmény megszilárdulásának és terjedésének megakadályozására irányuló törekvések, melyek ugy kamaráknak, mint az egyes közjegyzőknek sok küzdelmet okoztak és okoznak: ezen törekvések azonban az intézmény életképességén és a jogéletre mindinkább bebizonyult hasznosságán hajótörést szenvedtek és fognak szenvedni. Így az intézmény fejlődésében és megszilárdulásában, ha lassan is, ha akadályokkal küzdve is, időről időre mindinkább izmosodik.

Ha tehát az intézmény nem is juthatott eddig a teljes megszilárdulásig minden ellene irányzott törekvések és támadások dacára mégis konstataható azon öröndetes tény, hogy sem a közönség, sem a hatóságok vagy illetékes helyek körében sohasem nyilvánult oly mozgalom, mely az intézmény megszüntetését czélozta volna; a mi mindenesetre annak bizonyítéka, hogy az irányadó közvélemény az intézményt a polgárok jogéletére hasznosnak és jótékonyak ismerete föl.

Minden kezdet nehézségekkel jár, minden új intézménynek saját erejével és céljainak gyakorlati hasznosságával kell jövője biztonságát és élete tartósságát kiküzdenie. Mi, kiknek a kezdet nehézségeivel való küzdelem jutott osztályrészül, küzdelmeinket nem csupán a magunk előnyére, hanem az intézmény érdekében is folytattuk utódaink előnyére. Meg vagyok győződve, hogy úgy eddigi, mint ezután küzdelmeink és a polgárok folyton fejlődő művelődése, az intézmény teljes megszilárdulását is aránylag rövid idő alatt biztosítani fogják és hiszem, hogy a második husz év leforgásával az épület teljesen tett alatt fog állani.

Kamaránk husz éves életére visszatekintve, megnyugvással jelenthetem tisztelt kartársaimnak, hogy a kamarának tagjai, dacára annak hogy a kamara székhelyétől távol laktak, a kamara hatásköréhez tartozó ügyek elintézésében mindenkor buzgalommal és készségesen működtek közre, habár a közreműködésük mindannyiszor idő és pénzáldozatukba került. A kamara évenként

megválasztott tagjainak e buzgalma és áldozatkészsége tette lehetővé a kamarának nemcsak a folyó ügyek elintézését, hanem több, az intézmény érdekét érintő nagyfotossága kérdésében is az igazságügyi kormányhoz az egyes törvényjavaslatok fölötti vélemények, indítványok és emlékiratok, valamint a kamara területén felmerült, felsőbb orvoslást igénylő ügyekre vonatkozó jelentések fölterjesztését.

Kamaránk husz éves működésének minden részletét nem foglalhatom össze e megnyitó beszédbe, csupán általánosságban jelezhetem néhány nagyobb fontosságú ügyben való eljárását. Kamaránk kezdeményezte ugyanis az országos közjegyzői egylet megalakítását, a mely — mint tudni méltóztatnak — meg is alakult és 1884-ik év óta működik. Ezen egylet működése a közjegyzői intézmény érdekében több tekintetben igen hasznosnak bizonyult; még csak az kívánatos, hogy az ország minden közjegyzője az egylet tagjává legyen s iránta kellő érdekelttséggel viseltessék, mert minél számosabbak az egylet tagjai és minél nagyobb érdeklődéssel viseltetnek annak czéljai és munkálkodása iránt, annál hatásosabb és biztosabb működésének sikere.

Az igazságügyi kormányhoz nagyobb fontosságú kérdésekben véleményt és fölterjesztéseket intézett a kamara:

A közjegyzők hivatalos levelezéseinek portómentessége, a kir. kinostár, közhatóságok és gyámpénztárak magánosokkal kötendő szerződéseinek és kötelezvényeinek közokiratban leendő fölvétele, a közjegyzői díjszabás rendezése, közjegyzői helyetteseknek első sorban leendő figyelembe vétele, hagyatéki tárgyalásoknak kizárólag a közjegyzőkhöz leendő utalása, a közjegyzői törvény revidálása, a sugárszavak korlátozása és megszüntetése, az örökösödési eljárás reformja, valamint több előfordult panaszos esetek tárgyában.

A kamara működése alatt fölmerült további mozzanatok és statisztikai adatokból jelenthetem: hogy kamaránkhoz, megalakulása óta mostanáig . . . . . beadványi szám érkezett; melyek mind elintézést nyertek; a kamara területéről más kamara területébe hat közjegyző nyert áthelyezést, állásáról leköszönt három, meghalt öt, új közjegyző kineveztetett 17, az életbeléptetésekor kinevezett közjegyzők közül életben és működésben van még öt.

A közjegyző jelöltekről vezetett névkönyvbe beiktattatott 84 jelölt, kik közül helyettesi rendeltetést nyert 28.

A kamara területén ma tényleg működő 19 közjegyzőségből a kamarához évenként befolyt ügyforgalmi kimutatások szerint az ügykönyvekbe bevezetett 1894. év végeig 111,027 szám, a hagyatéki könyvekbe pedig 75,781 árvaszéki és bírói megbízás. Az ügykönyvi számok közül mintegy 80—40 százalék névaláírási hitelesítésekre és tanúsítási jegyzőkönyvekre esik; a közjegyzői kényeszer alá eső jogügyletek száma pedig 9477. Ezen számokból asztán kitűnik, hogy kényeszer alá nem eső jogügyletek és egyoldalú okiratok fölvetelére a közönség mintegy 60,450 esetben kereste meg a kamaránk területén működő közjegyzőket.

Az elmondottakból vázoltam kamaránk és a területén működő közjegyzők husz éves működésének történetét s most bezárom beszédemet azon reményem kifejezésével, hogy a kezdet említett nehézségei és küzdelmeink után a közjegyzői intézmény a jövőben sokkal kedvezőbb korszakot fog elérni.

Hogy ezen reményem teljesedésbe is menjen, az első sorban töltünk, t. i. karunk buzgalma, munkássága és magatartásától függ. Ha miként eddig, úgy ezután is, mindegyikünk hivatásának magaslatára emelkedve, hiven teljesíti azon kötelezettségeket és kifejti azon törekvést, mellyel az intézménynek és karunk reputációjának tartosunk: kitejézett reményem megvalósulását biztosnak tartom.

Kívánom, hogy úgy legyen!

Ezután következett az igazságügyi miniszterhez fölterjesztendő évi jelentés fölolvastása, melyben a kamara az igazságügyminiszter figyelmét föl hívja a közjegyzői törvény módosításának szükségére, mely egyhangulag elfogadtatván, annak fölterjesztése rendeltetett el. Az 1895/96. évi költségvetés előirányzata felolvasatván, elfogadtatott.

Dr. Téri Odön halás szavakban köszöni meg a közjegyzői kar nevében, Bonts Döme elnöknek a közjegyzői intézmény érdekében kifejtett működését és indítványozza, hogy az elnöki megnyitó a közgyűlési jegyző-

könyvbe szóról-szóra bevételessék, ezen indítvány egyhangulag elfogadtatott.

Horváth Károly köszönetet mond elnöknek és a választmánynak eddigi működéséért és arra kéri a közgyűlést, hogy újból választassanak meg. Erre megejtetvén titkos szavazással a választás, az 1895/96. kam. évre megválasztottak: elnökké Bonts Döme, rendes tagokká: Kénosi Sándor József, Horváth Károly, Kirileszku Gyula Mihály, Kólay Mihály, póttagokká: dr. Téri Odön, és dr. Márki János.

Elnök a maga és tagtársai nevében is a bizalom ismételt nyilvánítását megköszönvén, a közgyűlést bezárta.

A közgyűlés berekesztése után dr. Téri Odön emelkedett szellemű beszédben köszönetet mondott Bonts Döme elnöknek, a ki a kamarának megalakulása óta elnöke és kifejezését akarván adni az aradi kamarához tartozó közjegyzői kar elismerésének és hálájának, ennek emlékeül átnyújtott neki egy díszalbumot, melyben a közjegyzői kar tagjainak és a helyetteseknek arcképei foglalattak. Az album a könyvkötészet műremeke; a külső táblája sárga bőrből van reneszánsz stílusú díszítéssel, négy sarka és közepén Magyarország czimere igaz gyöngy és drágakövekkel kirakva. Első lapján a következő ajánlás: „Nagyságos Bonts Döme kir. tanácsos, kir. közjegyző urnak, az aradi kir. közjegyzői kamara elnökének, érdemteljes elnöksége 20-ik évfordulója alkalmából tiszteletük és szeretetük jeléül a kartársak.” Bonts Döme megilletődéssel vette át a remek díszalbumot és köszönte meg a kartársaknak a nem remélt kitüntetést.

A közgyűlés után a „Fehér Kereszt” ki-termében a jubiláns elnök tiszteletére zártkörű díszebéd rendeztetett, melyen mint a közjegyzői kar vendégei részt vettek a közigazgatási és igazságszolgáltatási hivatalok főnökei: Fábrián László főispán, Sala cz Gyula kir. tanácsos polgármester, Szathmáry Gyula kir. tanácsos alispán, Ottrubay Károly törvényszéki elnök, Kugler István kir. járásbíró, Párecz György kir. ügyész, továbbá Hász Sándor az ügyvédi kamara elnöke, Trutia Péter ügyvéd, Dr. Kölygyesy Adrián Antal, Dr. Káldy Gyula, Dr. Bonts Gyula közjegyző helyettesek, Szabó István közjegyzőjelölt és a közgyűlésen jelen volt összes kir. közjegyzők. A díszebéd a leglelkesebb hangulatban folyt le.

A pezsgőnéi az ünnepekt kamarai elnök pohárköszöntőt mondott felséges királyunkra, királynéukra, s az uralkodó családra, azután a főispán a jubiláns elnökre, Kirileszku Gyula a főispánra, Kénosi Sándor József a vendégekre, mely pohárköszöntők után külön is felköszöntötték az alispánt, a polgármestert, a törvényszéki elnököt, a kir. ügyészt, a kir. járásbíró és az ügyvédi kamara elnököt. Az igazságügyminiszternek pedig üdvözlő sürgöny ment.

Husz év előtt történt megalakulása óta most először tartotta a közjegyzői kamara közgyűlését a nyilvánosság előtt meghíván közgyűlésére az összes állami és önkormányzati ágak vezetőit, kik a díszebéden mondott pohárköszöntőkben valamennyien kifejezésre juttatták azon ma már általánosan megszilárdult meggyőződést, hogy a közjegyzői intézmény minő jótékony befolyással van a polgárok jogéletére, midőn mint közhitei intézmény működik közre a mindenkit legközelebről érdeklő jogviszonyoknak perendkívül való szabályozásában.

Mária-Radna jubileuma.

— Saját tudósítónktól. —

A mária-radnai bucsuhely kétszáz éves fennállásának emlékünnepeére Desseffy Sándor megyés püspök által kiadott pástortlevelet a napokban ismertettük.

Az impozáns ünnepélyen, a melyen környékbeli hívők közül mintegy 60—80 ezren vesznek részt, a megyés püspökön kívül még három püspök lesz jelen és pontifikál is a jubileumi ünnepen.

A radnai záradfőnökség most küldte szét a részletes programot, amelyet a vasárnapi isteni tiszteleten a szószékekről hirdettek ki a hívőknek.

Ez a következő:

A mária-radnai szent szűz kegyelmi képeinek kétszázados emlékünnepe alkalmából.

Figyelmeztetés! Az ünnepségen résztvevő hívek szeretettel kéretnek, hogy saját érdekükben rendezők intézkedéseinek engedelmeskedjenek, sőt a rendfentartáshoz velük közreműködjenek! A rendezőkjelvényei: a tüzoltói és vadászai egyenruha.

Az ünnepély sorrendje a következő.

Október 5-én, szombaton. Délelőtt: 8 órakor magyar szent-beszéd, tartja Kun László apátkanonok.

9 órakor Desseffy Sándor, egyházmegyének püspöke megszenteli az új főoltárt. 10 órakor ünnepélyes nagymise, 11 órakor német szent-beszéd. Délután: 3 órakor ünnepélyes vacsernye. 5 órakor szláv szent-beszéd, utána ünnepélyes litánia.

$\frac{1}{2}$ 7 órakor a mária-radnai kegykép ünnepélyes körmenettel a lourdesi kápolnába vitetik.

Október 6-án, vasárnap. Délelőtt: $\frac{1}{2}$ 8 órakor megyés főpásztor csendes misét tart, 8 órakor német szent-beszéd, tartja Hemmen Ferencz apátkanonok; utána levonulás a lourdesi kápolnához. 9 órakor ünnepélyes körmenet a kegyképpel a templomba és ott Desseffy püspök főpásztori szózata, után a kegykép okmányilag hitelesítették és az új oltárra helyeztetik. Utána ünnepélyes pontificális nagymise, melyet dr. Solauch Lőrincz nagyváradai püspök és bibornok fog tartani. Mise közben dr. Wolfk a Nándor a. püspök és debreczeni plébános magyar szent beszédet tart. Délután: 3 órakor ünnepélyes vacsernye. 5 órakor szláv szent-beszéd s ünnepélyes litánia.

Október 7-én, hétfőn. 5 órától kezdve minden órában nagymise, 9 órakor ünnepélyes nagymise és hálaadó Te Deum. Kelet Mária-Radnán, 1895. szeptember 25.

A ZÁRDAFŐNÖKSÉG.

IDŐJÁRAS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 768.2 milliméter, délután 2 órakor 767.0 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $0^{\circ} + 13.9$, délután 2 órakor $0^{\circ} + 24.1$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 3. délután 2 órakor DN. 3. Felhőzet: reggel többnyire derült, délután derült. Csapadék az előbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 1. —

Derült. — Száraz. — Meleg. — Változás nem várható.

HIREK.

Október 1. Kedd. Róm. kath. naptár: Remig. érsek. — Protestáns naptár: Remig. érsek. — Görög-keleti naptár (szeptember 19.): Trófim vértanu. — A nap két 6 órakor, nyugszik 5 óra 39 perczkor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölessey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **A polgári házasság napja.** A mai nap korszakalkotó az ország fejlődésének történetében. A sokáig vajudó eszme ma válik testté, hogy hirdesse a liberalizmus diadalát. Mától kezdve kötelező a polgári házasság. A rad városának anyakönyvvezetői helyisége teljesen készen áll a maga egyszerű, de komoly butorzatával. Még csupán a hirdető táblák nincsenek felállítva, de a mai nap folyamán azokat is elhelyezik. A közeli napok egyikére jelenleg négy akadályozott esküvő van bejelentve.

— **Arad vízvezetéke.** A szorgalmas angolok a tegnapi nap folyamán már a Föutra kezdtek meg a vízvezetéki csövek lerakását. Innen a Széchenyi-utczába térnek be a munkálatok folytatásával.

— **Az aradmegyei anyakönyvvezetők fizetéséről** szóló statisztikát tegnap állította össze Schwegel Lajos, megyei főszámvevő. Az aradmegyei száz anyakönyvvezető évi fizetése összesen 9650 frtot tesz ki. A fizetéseket a megyei pénztár évnegyedenként előre fizeti ki.

— **Megkezdődött a szüret.** Vidám zeneszó, láрма hangzik tegnap óta az aradi kertekben, s a hegyek között. Megkezdődött a szüret, mely szép eredményekkel kecsegtet. Az új bor elég édes, s a tökéletes aránylag kiadósak. Ezuttal nem mulaszt-hatjuk el figyelmeztetni a szőlőtulajdonosokat, hogy a saját-termést még csak a héten lehet a fogyasztási adóhivatalnál bejelenteni, s ez alapon a kedvezményes adó iránt kérvényezni.

— **Fillokszera Gurahonczon.** Arad vármegye Gurahoncz községe szőlőiben fillokszera jelenléte megállapítván, a nevezett község határát, a földmivelésügyi m. kir. miniszter zár alá helyezte.

— **Katonai áthelyezés.** A Károly csász. és kir. 33-ik gyalogezredbeli főhadnagyot a király a csász. és kir. Landwehr tényleges állományába helyezte át.

— **Az aradi hírlapírók és írók köre** ma este 9 órakor a kör rendes helyiségében ülést tart, amelyre az elintézendő tárgyak fontosságánál fogva ezuton is meghívja a választmányi tagokat Brankovics György elnök, Hrabovszky Lajos titkár.

— **Katonák itthon.** Megérkeztek a mi derék bakánk is, hogy kipihenjék itthon a királygyakorlat okozta fáradalmakat. Akik leszolgáltak a három komisz esztendőt, azok már tegnap félig czivilben, podgyászszal kezökben czepekedtek a városon keresztül, örvendezve az aranyzabadság első napjának. Az idei év önkéntesei ma veszik fel először az uniformist.

— **Mennyire magyarosodunk?** Érdekes a belügyminiszterium az a kimutatása, mely a névmagyarosítások statisztikáját a f. év első feléről adja. Eszerint a félévi névmagyarosítások száma 794, és a névmagyarosítók mintegy 60 — 65 százaléka zsidó.

— **Tanulók kirándulása.** Az aradi állami tanítóképző intézet növendékei Nagy Sándor tanár vezetése alatt vasárnap érdekes kirándulást rendeztek. Az intézet négy osztályából 52 tanuló élükön vezető tornatanárukkal reggel hat és fél órakor indultak el az Arad-csanádi egyesült vasuton Világosig, honnan 10 órakor a váromok megtekintésére indultak. Egy órai erős hegymászás után értek a várba, hol megreggeliztek. Egy órai pihenés után az ifjúság várostrom játékot rendezett, mely után Nagy Sándor a vár történetéből egyes érdekesebb epizódokat adott elő. Ezután fölcsendült a Hymnus s 12 és fél órakor neki indult a tornász csapat a hegygerincnek s vidám ének mellett d. u. 3 órakor a regényes Firigyó forráshoz érkezett. Itt ütötték fel a főhadiszállást s a józüen elköltött ebéd után érdekes harczjátékot rendezett a fáradságot nem ismerő tornásztábor. Miután az üde forrás vízzel még egyszer felültették magukat, 5 órakor tovább indultak s gyönyörű erdősegen, hegyen-völgyön Kovaszincz és Kuvinon keresztül este fél nyolcz órakor Gyorokra érkeztek, honnan a második vonattal vidám hangulatban érkeztek haza Aradra, kellemes emléket hozván magukkal a jól sikerült kirándulásból.

— **A tartalékos tiszték évi jövedelme.** A véd-erőutasítás IV-ik részének értelmében az egy-éves önkéntesek tartalékos tisztekké való kinevezésük előtt a többi iratokkal együtt a csapattest parancsnoksága utján szolgálati uton vagyoni állapotukról, illetve évi jövedelmükről kimutatást tartoznak beküldeni, minthogy az egy-éves önkénteseket a sikerrel kiállott tartalékos tiszti vizsga után osakis abban az esetben nevezik ki tartalékos hadnagyokká, ha legalább is hatszáz forintnyi évi jövedelmet tudnak felmutatni. A közös hadügyminiszter a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg most rendeletet adott ki, melyben megszorítja az ily természetű bizonyítványok kiadását. Ugyanis rendel, hogy az ily kimutatások és beadványok ezután osakis hivatalosan állítandók ki. Az államhivatalnokok bizonyítványait saját főnökeik állítják ki. A magánhivatalnokok és más állásu hivatalnokok évi jövedelméről szóló bizonyítványokat osakis ugy fogadják el, ha azokat az illetékes törvényhatósági tisztviselők állították ki.

— **Szent-Mihály napja.** Tegnaptól kezdve (házmester számítás szerint) egy órával rövidebbek a napok. Este hét és kilencz órakor harangoznak, illetve 10 helyet már 9-kor zárják be a kapukat mélységes zsebfajdalmat

okozva mindazoknak, akik az est későbbi óráiban szoktak hazajárkálni. Ez Szt-Mihály napjának legszomorubb eredménye.

— **Arad város iparhatósági megbízottal** tegnap tartották meg évnegyedes ülésüket Greén Nándor rendőrhadnagy elnöke alatt. A statisztikai kimutatások tudomásul vételén kívül alig fordult elő egyéb az ülésen.

— **Az új aradi tanítónőválasztás.** Ma jár le az a pályázat melyet az új-aradi előjáróság az ottani községi tanítónői állás betöltésére hirdetett. Az állásra felette sok pályázó jelentkezett, mindazonáltal a konkurensok közül határozottan kimagaslik Voith Ilona, kinek úgy kitünő oklevele, mint eddigi praksisa a legjobb ajánló levél arra nézve, hogy az üredésben levő állást ő nyerje el. Amint az új-aradi iskolaszék közhangulatát ismerjük Voith Ilonát egyhangulag fogják tanítónővé választani, ami Uj-Arad tanügyének fejlődésére határozottan előnyös lesz.

— **Az „Emberbaráti sorsjegyek“ huzása.** Az aradi izr. jót. nőegylet elnöksége ezennel köz-tudomásul hozza, hogy az „Emberbaráti sorsjegyek“ huzása ma d. u. 4 órakor lesz a városháza kis termében, a melyre az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja Az aradi izr. jót. nőegylet elnöksége.

— **Gazdasági tudósító.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter Hász Antal pusztatót-ban-hegyesi lakos és földbirtokost, Csanád vármegye kovácsházi járásra nézve az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Utadóbehajtás csendőrséggel.** Sok bajt okozott a hatóságoknak, hogy az utadókötelesek nem voltak képesek lefizetni a reájuk kiszabott utadót, a természetbeni kényszer le-szolgáltatásra kötelezni pedig nem volt elég hatalmi eszköz a hatóságok rendelkezésére. Ez kényszerítette arra a minisztert, hogy hatóságosabb eszközökhöz nyuljon. A belügyminiszter ugyanis intézkedett, hogy az utadó természetbeni szolgáltatásra a csendőrség a főszolgabíró felhívására köteles a hatóságnak segídezni.

— **Az oláh paraszt karperecze.** Feltűnően szép aravy karpereczet kínálgatott tegnap utcaszerte Jov György, lugozói lakos, aki midőn eladni nem bírta értéktárgyát, azt a szalagházba akarta tenni. Itt azonban miután tulajdonjogát igazolni nem bírta, lefoglalták a karpereczet, s átadták a rendőrségnek, hol igazolt tulajdonosa átvetheti azt.

HYMEN.

Negyven új asszony.

— Tömeges esketés. —

Emberemlékezet óta nem volt Aradon anynyi esketés, mint a legutóbbi két nap. Közel negyven pár kereste fel a különböző hitfelekezetek templomait. Közel negyven leány lett menyecske, ma már boldog asszony. Minden utcán lakodalmas menettel találkoztunk, kivált tegnap, mikor az esketés rendjében a ma már csak régmúlttá vált. Siettek megelőzni a polgári esketést, mely a szabadelvű eszmék diadalaként Magyarországon, hála istennek, immáron kötelező. Hymen-rovatunk vezetője alább számol be az esküvőkről.

Lengyel Sándor dr. megyei aljegyző, a jelestollu novellista, tegnap délelőtt tíz órakor esküdt örök hűséget az aradi református templomban Tones Ede tekintélyes aradi kereskedő bájos és kedves leányának, Irma kisasszonynak. A templomot nagy és előkelő közönség töltötte meg. Násznagyok voltak: Szathmáry Cyula kir. tanácsos, alispán és Kinczig Ferencz földbirtokos. A násznép sorában ott voltak: Mogyoróssy Elek (Battonya), özv. Kintzig Józsefné, Kintzig Géza és neje, özv. Kritik a Ferenczné, Asbóth Gusztáv, Darányi János, Mogyoróssy Irén, azonkívül Lengyel Gábor, Máthé Lajos dr. (Budapest), s még számosan. Az esketési szertartás előtt Csécsi Imre lelkes gyönyörű beszédet intézett a fiatal párhoz. Hosszantartó boldogságot kívánunk az új házasságoknak.

Toronyi Károly, honvéd ezredorvos tegnap reggel esküdt örök hűséget Ursits Anna

urnónek Ursits Vilmos aradi műépítész leányának.

Szilárd Győző, az aradi és csanádi egyesült vasutak fiatal tisztviselője, a minoriták templomában vezette oltárhoz a kedves Velsz Lujza kisasszonyt.

Sziklay Tivadar, radnai állami elemi iskolai tanító Petz Ludmilla kisasszonnyal lépett örök frigyre.

Balázs Károly, takarékpénztári tisztviselő egybe kelt Erbeszkern Anna kisasszonnyal.

Szabó Lajos, vasuti mozdonyvezető elvette Beidenbach Ferencz kádármester leányát. Ida kisasszonyt.

Stöcklein Ferencz, sütő-segéd örök hűséget esküdött Fekete Etelka kisasszonnyal.

Spöner Vilmos, tekintélyes kádármester Hazics Balázs helybeli polgár leányával, Zsófia kisasszonnyal kötött frigyet.

Turcsányi József, kerületi biztos oltárhoz vezette Kiss Erzsébet kisasszonyt.

Kopetkó Károly, fiatal kereskedő Mátyás Mihály szép leányával, Annuska kisasszonnyal lépett házasságra.

Loh Antal, aradi cs. és kir. számvivő huszármester Lencz Erzsébet kisasszonyt vezette oltárhoz.

Bokody József, szentesi ármentesítő társulati számvevő a székvári róm. kath. templomban tegnap reggel esküdött örök hűséget Hanecker Lilla kisasszonnyal.

Vámosy Mihály, Wencckheim Frigyes gr. főkértésze tegnap esküdött örök hűséget Francenau Ilonka kisasszonnyal, Verner László, a Békésmegyei Közlöny szerkesztője bájos sógornőjének, Kevermesen.

GYÁSZROVAT.

† Pasteur Lajos, a hirneves francia tudós, szombat délután párisi lakásán meghalt. A nagy tudóst, kinek az emberiség igen sokat köszönhet, urémia ölte meg. Nyolcz nap előtt szélhűdés érte; 73 évet élt.

SZÍNHÁZ. IRODALOM. MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd (október 1.) Mit történt az éjjel? bohózat, másodszor.
Szerda (október 2.): Ernani, nagy opera.
Csütörtök (október 3.) A kis alamuszi, Pálfi Nina és Gyöngyi Izsó bemutatója.
Péntek (október 4.) Milton, színmű.
Szombat (október 5.) Lili, énekes színmű.

Mit történt az éjjel?

— Szeptember 30. —

Nem történt bizony akkor éjjel semmi, de Blanchon urral sikerült másfél felvonáson át elhitezni, hogy történt — valami. Blanchon ur tudniük azonkívül, hogy doktor, férje egy igen osinos, kívánatos mezeieskénék. A férjeknek pedig olykor — különösen bohózatokban — meg van az a tulajdonságuk, hogy hiszékenyebbek a mézeskalácsot ragó gyermekeknel, ha valaki azt szuggerálja nekik, hogy a feleségükkel az éjjel történt — valami.

Ami ebben az esetben történt nem egy érdemekben megőszült bohózatban volt már variálva.

A doktor mint barátja kérője, három év előtt elhalászta a leányt magának.

Mikor aztán ez a barát ezuttal Kanadából visszajön, a doktor ur elküldi a feleségét az anyjához Poulard patikus barátjával, a kivel már nem történhetik — semmi. A mezeieske azonban nem az anyjához megy hanem a nizzai farsangra, a hová a férje is elvitte volna, ha a volt imádó elől expressz nem küldi el.

Ebből aztán egy kis bonyodalom támad, melyet a kritikai zsamolyra álló közönség naivnak tarthat, a mulató kedvvel teli közönség jóízű nevetéssel kísért nem vívén a színházba tulságos sok lelektani és dramaturgiai elvet, mely feszélyeztetné.

A tegnapi közönség, mely a színházat szépen megtöltötte, nem állott azon a zsamolyon, hanem szívvel nevetett különösen a második felvonásban.

Ezért nagy elismerés illeti az előadókat, mert a komolykodás nélkül való közönséget is csak ilyen jó összességű előadásban nevettetni meg a bohózat újdonság. Színészeink jó kedvvel, és izléses diszkrécióval mókáztak

végig a mérsékelt ötletekkel tarkázott jeleneteket.

Balassa a féltékeny né vált férjet, Rónaszéki a felesége féltékeny zsörtölődését flegmával szenvedő patyikust, Bácsné ezt a feleséget, Delli Emma a pajkos, kedves mezeieskét pompásan megjátszották. Gálnak is sok mulatságos mókája volt az ez imádó szerepében, habár tul sokat „dolgozott” hanggal és mozdulattal a jókedvű ifju jellemzéseül. Bács, Szendrei, Laskodi és Hunyadi né kis szerepüket jól használták ki. Sz—i.

* „Fokról fokra” című színművet adták első délutáni előadásul vasárnap. A darabot a közönség ismeri, most csak azt említjük meg, hogy Bácsné, Tompa, Rónaszéki, Angyal Ilus, Szathmáry Rozsika, Ligeti szerepeikben sikert arattak, a mennyiben felvonások után többször megtapsolták őket. Különösen Ligeti tűnt fel, ki tavaly óta sokat haladt.

TÁVIRATOK.

A pénzülség enyhítése.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Lukács László táviratilag értesítette az osztrák-magyar bankot, hogy tíz milliót bocsájt rendelkezésre a pénzülség enyhítésére kamat nélkül, azonban azon kikötéssel, hogy az összeg a magyar pénz piacz hiteligenyének kielégítésére fordítottassék.

A vallás szabad gyakorlata.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Az immár harmadszor megszavazott vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot jövő hétfőn tárgyalja a főrendiház hármass bizottsága, ugy, hogy a plenáris tárgyalás a királynak Zágrábból való visszajövele után, jövő hó 18 és 19-én meg fog történni.

Megczáfolt főkapitányság.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) A „Bud. Tud.” illetékes felhatalmazás alapján megczáfolja azon hirt, mintha Radvánsky Géza bárót kineveznék Budapest főkapitányának.

Tüzek.

Sopron, szept. 30. (Saj. tud. táv.) Fehéregyházán a tűz 42 házat, gazdasági épületet és sok takarmányt elhamvasztott Fertőszentmiklóson is nagy tűz volt.

Az Agliardi-ügy.

Pozsony, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) Pozsonymegye törvényhatósága az Agliardi-ügyben nagy többséggel bizalmat szavazott Bánffyának.

Sopron, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) A megyei közgyűlés egyszerűen tudomásul vette a trencsénvármegyei közgyűlés átiratát, mely szerint Bánffyhoz az Agliardi ügyben üdvözlő felirat intéztessék.

KÖZGAZDASÁG.

S z e s z z e l e t.

— Szeptember 30. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban nyers szesz 52 forint — krajczár, kicsinyben 52 forint 25 krajczár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzede.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 30. d. u. 5 óra.

Buza bászai új . . . . . 6.20—6.65
Buza tiszavidéki . . . . . 6.25—6.70
Buza pestvidéki . . . . . 6.20—6.65
Buza fejmegyei . . . . . 6.20—6.65
Buza bászai . . . . . 6.25—6.65
Rozs új, elsőrendű . . . . . 5.60—5.65

Rozs új, másodrendű	5.55—5.60
Arpa takarmány	5.15—5.40
Arpa égetoi való	5.60—6.80
Arpa sörfőzdei	6.90—8.—
Zab	5.80—6.60
Tengeri bászai	5.50—5.55
Tengeri másnemű	5.85—5.45
Káposzta-repoze bászai	8.65—8.75
Köles	5.25—5.75
Buza márczius—április	6.90—6.86
Buza szeptember—október	3.29—6.84
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	5.69—5.79
Tengeri május—június	4.49—4.60
Tengeri július—auguszus	—
Tengeri októberre	5.42—5.45
Zab márczius—április	5.90—5.92
Zab szeptember—október	5.62—5.64
Káposzta-repoze auguszus—szeptember 1894.	9.56—9.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. szeptember 30.

Magyar aranyjáradék 4%	121.90
Magyar koronajáradék 4 1/2%	99.90
Magyar arany 4 1/2%	124.25
Magyar ezüst 4 1/2%	101.75
Magyar keleti vasut 1876.	121.26
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar italmegváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyeresemény-sorsjegy kölcsön	158.—

VIZJELZÉS.

1895. évi szeptember hó 30-án reggel 7 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérőzón.

Esztelési állomás	Hőmérséklet °C	Időjárás	Vizállás	
			csztm.éstr.	csztm.éstr.
Branyicska	+ 11°	derült	— 24	—
Gyulafehérvár	+ 11°	derült	—	—
Arad	+ 15°	derült	— 146	—
Makó	+ 14°	derült	— 86	—
Szeged	+ 14°	derült	— 89	—

▲ + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
▲ — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1895. szeptember 30.

A m. kir. folyammérési hivatal.

Aradvárosi

Evadberiet
4. szám.

színház.

Havibérlet
4. szám.

Kedden, 1895. október 1-én

Mit történt az éjjel?

Bohózat 8 felvonásban. Írták: Bisson és Carré. Fordította: Komor Gyula.

S Z E M É L Y E K:

Poulard Josph, gyógyszerész . . . . . Rónaszéki.
Seraphine, neje . . . . . Bácsné.
Dr. Blanchon Paul, orvos . . . . . Balassa J.
Susanne, neje . . . . . Delli Emma.
Berjonnat, Susanne atyja . . . . . Bács Károly.
Berjonnatné . . . . . Laskodi A.
Just ret birtokos, Blanchon barátja . . . . . Gál Gyula.
Rose, szobaleány . . . . . Körösey J.
Casim r, inas . . . . . Szendrei M.

Kezdeté 7 órakor.

Felolós szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Csak még rövid ideig!

Azon hölgyek, kik még nem tanulták teljesen a női ruha szabást ne mulasszák el azt, mert

csak 2 órai időt

vesz igénybe a tanulás, tanulás legkitünőbb eredményvel, melyről meggyőződhetnek a tisztelt hölgyek a tanteremben anélkül hogy költségbe kerülne is a megtekintés, és arról fognak meggyőződni, hogy szabásom a legjobb a világon, és minden hölgynek melegen ajánlható.

A tanterem nyitva van: hétfő, kedd, szerda és csütökön, de csak a délután folyamán.

Mély tisztelettel:

Koch Ignác,

műszabász,
az „Európa” szabás feltalálója.

A tanterem az aradi ipartestületben van.